

רבונו תם	מוצאי שבת	הדלקת נרות	תל אביב
20:41	20:00	19:01	תל אביב
20:45	20:02	18:59	ירושלים
20:41	20:00	19:01	חיפה

שבת שלום ומבורך!
העלון טעון גניזה

אור הפרשה

מח"ל ע"י מוסדות אור דוד בראשות הרה"ג דניאל זר שליט"א

וי אלול תשע"ח ♦ גליון 27 ♦ פרשת שופטים

הרה"ג דניאל זר שליט"א
ראש הישיבה והמוסדות

חודש אלול

פדוע כולם פוחדים פחודש אלול ופה התפקיד שלנו לעשות בחודש זה...

מתגעגעים לאבא

אנו עומדים בעיצומו של חודש יחיד ומיוחד, חודש אלול. זהו חודש ייחודי ונדיר, שכדאי מאוד להכיר אותו יותר, להתחבר אליו, ובעיקר - לחוות את האווירה הרוחנית השוררת בחודש זה.

בחודש זה אין חג, אין גם תאריך מסויים להניח עליו את האצבע כתאריך המרכזי בחודש. זהו חודש שכל כולו רצוף אהבה, אהבה בין בורא עולם לברואיו, אהבה בין אבא יקר לבניו, כך כותב הרה"ק בעל ה'דברי חיים מצאנז זי"ע. זהו חודש ייחודי מאוד בלוח השנה, חודש יוקרתי - חודש של קשר בין אבא לבניו.

לפני עשרה חודשים, נפל דבר בישראל. החגים הסתיימו, העולם חזר לשגרה. התחושות העילאיות של חודש החגים, של השהות הנאלצת בחיקו של אבא, מתחילות להתפוגג... השגרה האפורה משתלטת על סדר היום, ולאותן תחושות עילאיות - אנחנו מתחילים להתגעגע...

אבל לא רק אנחנו. גם אבא מתגעגע. מחכה כבר, מצפה מתי תבוא כבר שוב ההזדמנות לפתוח את השערים, לפגוש שוב בבנים האהובים. כך מפרש בעל ה'שפת אמת' את הכתוב 'עיני השם אלוקין... מראשית שנה ועד אחרית...' - כי הקדוש ברוך הוא מחכה, יחד איתנו, כבר מתחילת השנה - לרגע בו ישוב כבר חודש אלול, והקשר הכה מיוחד בינינו ובין אבא יחזור לשיא רגשותיו...

וככה הצדיקים חשו, הם הרגישו והיה חדר אצלם בדם הפחד מיום הדין. כי ידעו, שלפניו יתברך אין משוא פנים, כי "כל האומר הקב"ה וותרן יותרו חייו" אין אצלו יתברך ויתורים. למשה רבינו הוא לא ויתר, משה רבינו עלה השמימה וירד, מסר עצמו לעם ישראל, אך כשהוא חוטא אין ה' מוותר לו. אהרן הכהן חטא אין הקב"ה מוותר לו.

אם כך איזה הכנות צריכים אנו להתכונן. כמה צריכים אנו להתפלל, לומר סליחות, בהתעוררות! ובהתרגשות! אינך יכול לומר את כל הסליחות אמור כמה דקות. פעם בשבוע פעמיים בשבוע, מי שיכול כל יום יאמר כל יום, יש אנשים בעלי בתים שעובדים כל היום וקמים לפנות בוקר לומר סליחות. איך אפשר לבוא בלי סליחות ליום הדין?! פחד פחדים!

כל אחד שקרה לו אסון ח"ו, לא האמין שיקרה לו! אפילו לא מת, הוא בלי ידיים וברי גללים, חשב שזה יקרה לו?! איזה פחד זה! עומדים ביום דין, לפני מלך המלכים הקב"ה, ולא פוחדים?! רבן יוחנן בן זכאי, לפני פטירתו, אמרו לו תלמידיו: רבינו ברכינו! אמר להם יהי רצון שיהיה מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם שתפחדו מהקב"ה כמו שמפחדים מאנשים. אמרו לו, מה זה כמו בשר ודם אמור לנו שנפחד מהקב"ה כפחד מאריה... אמר להם, הלואי! שהרי אדם עובר עבירה ואומר לא יראני אדם. אבל הקב"ה רואה אותך! בורא עולם רואה אותך!

דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים.

אנו פוחדים מבני אדם יותר מהבורא עולם! איזו בושא, איזו כלימה!

ואם בימים האלו, ימי אלול, אשר מי יודע מי יחיה ומי ימות, מי בקיצו ומי שלא בקיצו, לפני יום הדין, אדם הולך אדיש, בלי פחד ומורא, בלי סליחות וכלום, איך היראה שלו כל השנה?!

הקב"ה יעזור שנזכה להרגיש את היראה מיום הדין, שנרבה בסליחות ובתפילות ונזכה להגיע ליום הדין מוכנים, אמן.

מתוך דרשתו השבועית של הרה"ג דניאל זר שליט"א המתקיימת בכל יום רביעי בשעה 22:00 בישיבת אור דוד

נכנסנו לחודש אלול, חודש הרחמים והסליחות. נבעולם הישיבות כשומעים את המילה "אלול" עובר זרם חשמל בגוף. בישיבות הק' אע"פ שלומדים כל השנה יום ולילה, בחודש אלול שקידה עצומה, מוסיפים שעות על גבי שעות, מקבלים תענית דיבור וכל מיני קבלות, כל יום קבלות חדשות. ולמה? כי עומדים לפני יום הדין - ראש השנה.

בדורות קודמים, כשרק היו שומעים את המילה "אלול" היו מורידים דמעות כנחל. היו צדיקים כמו רבי ישראל מסלנט זיע"א שהתעלף כשהכריזו ראש חודש אלול! והיו מקומות שכשברכו בבית הכנסת את חודש אלול, היו שומעים מעזרת הנשים קריאה "מים, מים" נשים היו מתעלפות מפחד.

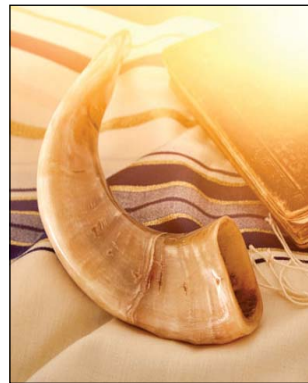
ומדוע? כי עומדים אנו לפני יום הדין הגדול והנורא, בו נגזר עלינו ועל כל אדם, על כל אחד ואחד, מי יחיה ומי ימות, מי ינוח ומי ינוע, מי יעשיר ומי יעני. כל ענייני האדם, שנה שלמה, עשרים וארבע שעות ביממה, הכל נגזר ביום זה.

ואם כך הם בכו, ואם כך הם התעלפו, מה אנו נגיד. אנו מלאים עוונות מכף רגל ועד ראש, איזה פחד צריכים לקבל! צריכים לרעוד מיום הדין!

הם היו חיים את המצב של המשפט. תארו לכם שיש מצב מלחמה, שכל מדינות ערב חלילה באות למלחמה, ויש להם נשק כימי וביולוגי ואטומי. איזה פחד היה בארץ! מיום הדין יש לפחד יותר, ביום הדין נגזר מי יחיה ומי ימות.

"לא הנחש ממית אלא החטא ממית" כמה תאוונת דרכים יש בארץ! בכל שנה יש כשלוש מאות עד ארבע מאות הרוגים רק מתאוונת דרכים! והכל זה רק הוצאה לפועל של גזר הדין של ראש השנה שעברה.

ופחד לומר זאת, אבל אף אחד מאיתנו עדיין אינו יודע מה נגזר עליו שנה שעברה, האם נגזר עליו בראש השנה שעברה לחיים או לא. עד שנגיע אנחנו וכל עם ישראל בריאים ושלמים לראש השנה, רק אז נדע כי נגזרנו לחיים. אז אם אנו צריכים עדיין לפחד על ראש השנה שעברה, כמה צריכים אנו לפחד מראש השנה העתיד לבוא עלינו, כמה צריך לפחד ולרעוד!

רגע חושבים
עמוד 4

פינת ההלכה
עמוד 3

פרשת השבוע
עמוד 3

סיפור לשבת
עמוד 2

סיפור לשבת

הרב אשר קופלסקי

הפגישה עם מיסטר בלו

כיצד אפשר להפגש עם מיליארדר נדיר במנהטן...

בורו פארק, שעת ערב אביבית ונעימה. 'אוהה, שלום עליכם!' – במבע מופתע ובחיוך רחב, קידם משה את ידידו מנעוריו, הרב מרקוביץ שליט"א, ראש ישיבה מפורסמת בירושלים. אכן, היתה זו הפתעה רבתי עבורו לפגוש ידד נעורים בפתע פתאום בארץ נכר...

וכך פורסם הסיפור בספר 'ניצוצות': 'מה שלומכם? כמה שנים לא ראינו...' השיב לעומתו הרב מרקוביץ, ושקע בשיחה ידידותית עם משה, כמו היו עתה בחדר המשותף בישיבה, לפני כמעט שני עשורים... דקות ארוכות שוחחו השניים, זה מספר על ילדיו ועבודתו, וזה מספר על הישיבה שהקים ותלמידיו, תוך שמשה מתפעל מעשייתו החינוכית הנפלאה של ידידו לשעבר, ומהמעמד המיוחד שהגיע אליו...

'ומה מביאו לחוץ לארץ?' שאל משה בהתעניינות. 'בסייעתא דשמיא', השיב הרב מרקוביץ, 'הישיבה מצליחה מעל ומעבר, מתחככים בה בני עליה, העושים חיל בתורה וגדלים לתפארה. ברוך השם אני מתחיל עכשיו לבנות בנין חדש עבור הישיבה, ולצורך זה יצאתי לחו"ל לפגוש נדיבים שיחפצו בזכות הגדלת מקום התורה והרחבתה בירושלים...'

'יש לי רעיון בשבילך', אמר לפתע משה, ובענינו ניצת זיק של התלהבות. 'תשמע, ישנו יהודי יקר ובעל לב חם ופתוח לצדקה, בשם מיסטר בלו. מיסטר בלו זכה בצעירותו לקבל ברכה לעשירות מופלגת מהרה"ק רבי אהרן מבעלזא ז"ע, אשר הבטיחו כי אם ישמור תורה ומצוות יהפוך לעשיר גדול. ואכן, מיסטר בלו עמד בתנאי, והפך לאחד המיליארדרים של מנהטן, בבעלותו מרכז עסקים, דירות להשכרה, מלונות ובתי אבות, ומה לא... מה שמדהים, הוא שמיסטר בלו מתלבש פשוט, ונוהג בפשטות מופלגת, למרות עושרו הרב. הוא יהודי תומך תורה וחסד בסכומי עתק, והיה מאוד כדאי שתגיע אליו...'

'נו', התלהב הרב מרקוביץ, 'כנראה נשלחת משמים לסייענו להצליח במלאכת גיוס התרומות... איך אני מגיע למיסטר בלו?' התעניין הרב מרקוביץ. 'נו', פה יש בעיה, שזה לא כל כך פשוט. למיסטר בלו יש מערכת מזכירות מסועפת, המטפלת בכל הבקשות המופנות אליו. ללכת דרכם יקח הרבה זמן, מה גם שלא תצליח להיכנס אליו אלא תקבל משהו לפי קריטריון קבוע. צריך למצוא דרך להגיע אליו ישירות...' אמר משה, והמשיך לגרד בפדחתו...

'אתה יודע מה?' ניצת זיק בעיניו. 'יש לי רעיון. נזכרתי ששמעתי לא מזמן, שאחד משכנני מכיר את המזכיר הראשי של מיסטר בלו. אולי אבקש ממנו שידבר איתו, ואולי דרכו נוכל לעקוף את המזכירים ולהגיע ישירות למיסטר בלו... זה שווה הרבה כסף...'

אמר משה בעיניים נוצצות, וכבר הוציא את הנייד מכיסו... השכן שמע, אך לא הסכים בקלות. 'אני אכן מכיר את המזכיר הראשי, אך לבקש ממנו כזו טובה...' 'בכל זאת', ביקש משה בתחנונים, 'זה חבר נעורים שלי, הוא ראש ישיבה חשוב ויש לו מאות תלמידים, הוא בונה עכשיו בנין חדש וזקוק להרבה כסף. צ'ק אחד של מאסטר בלו מריץ אותו כמה שלבים קדימה...'

התחנונים עשו את שלהם, והשכן התיר. למרבה ההפתעה גם המזכיר היה נחמד, וניאות לקבוע פגישה ליום המחר, בשעה תשע בבוקר. 'אבל תהיו שם בתשע אפס אפס, נדבר חמש דקות, נראה אם מיסטר בלו יכול להיכנס לדקה, ונסיים את העניין', קבע המזכיר.

'אתה לא מקומי, חבל שתיקם סיכונים', אמר משה להרב מרקוביץ עם סיום השיחה. 'אני אקח אותך לשם, לבניין המשרדים המפואר במנהטן. הוא יושב בקומה 42, במטה החברה, ואי אפשר לדעת איזה בידוק בטחוני עוברים שם ומה נהלי הכניסה. הבה נקבע עכשיו שמונה, בשבע וחצי בבוקר, אני אוסף אותך ממקום האכסניה, כדי שלא נחמיץ חלילה את הפגישה עם מיסטר בלו!'

למחרת, בשעה שבע ועשרים ושמונה דקות, כבר המתין הרב מרקוביץ, אחרי תפילה שוחית בתפילה מעומק הלב להצלחת הפגישה המיועדת עם מזכירו של מיסטר בלו, ומי יודע - אולי גם אתו... בשבע ושלושים בדיוק יצאה המכונית לדרכה, בואכה מנהטן...

'אני לא יכול לראות את השעון רץ, והתנועה לא זזה', לוחש משה בשמונה וחצי. 'תראה, הכל פקוק, עוד חצי שעה אנחנו צריכים להיות שם, מה יהיה? האם תפסיד את הפגישה המיוחדת עם מיסטר בלו?'

'בשם השם נעשה ונצליח!' חיזק הרב את ידי רעהו. 'אולי יש דרך לעקוף, השם יעזור שתמצא איזו דרך קיצור...'

המאמץ נשא פרי. בעשרה לתשע היה רכבו של משה בשער החניה של מגדל המשרדים המפואר, הצופה לנוף המדהים של מנהטן. 'תרד כאן, ליד המעלית, תזמין

מעלית לקומה ארבעים ושתיים. אני רק מחנה את האוטו ומצטרף אליך...' אמר משה, 'אבל תנסה להזדרז, יש רכב מאחוריי שרוצה להתקדם, אני לא יכול לעצור את התנועה...'

הרב מרקוביץ נטל את הכובע, ויצא בזריזות מהרכב. מהרכב שמאחוריו כבר יצא הנוסע, אדם לא מוכר, והתקדם גם הוא לכיוון המעלית.

הזר ניגש אל הרב מרקוביץ, והושיט לו ידו לשלום. 'א היימישע ייד? דא?' שאל הזר באידיש רצוצה מתובלת באנגלית, תמה על הימצאות יהודי של צורה בטבורה של מנהטן החומרית...

'יא יא', השיב הרב מרקוביץ בנחמדות, 'אני מארץ ישראל, וצריך כאן משהו מאחת הקומות הגבוהות. היכן המעלית?' שאל בקצרה. 'המעליות שם' הצביע האיש, 'גם אני הולך לכיוון...'

בינתיים מאחור, שומע הרב מרקוביץ כי משה צופר בחזקה, אך בטוח כי הוא צופר כדי לסמן לו היכן המעלית. הוא מגיב בתנועה כאומר 'הסתדרת', אני יודע איפוא המעלית, אך משה ממשיך לצפור...

הרב מרקוביץ שוב מסתובב אליו, ורואה כי משה מצביע על האיש שלצידו. 'כן', צועק הרב מרקוביץ לעבר משה 'אני יודע לשאול אותך, שאלתי אותך ואני הולך אחרי לכוון המעלית...'

אך משה ממשיך לצפור, עד שגם האיש הזר מסתובב אחורנית. אך דווקא הרב מרקוביץ מרגיע אותו: 'הוא רוצה שתסביר לי היכן המעלית. סימנתי לו שהסברת לי אך הוא כנראה לא הבין...'

בינתיים, התרחקו השניים ממקום החניה, והמשיכו בדרכם. 'ומה מעשיך כאן, יהודי מישראל?' שאל הזר בנחמדות. אך הרב מרקוביץ כבר היה חסר סבלנות, והביט בשעון ברציפות. חמישה לתשע. תוך חמש דקות הוא חייב להיות בתוככי המשרד של מיסטר בלו, אצל מזכירו הראשי. במקום לענות, הוא שואל את היהודי שלצידו בנימוס: 'אני קצת ממהר, תגידי, כל כמה זמן מגיעה המעלית?'

'אה, שניות ספורות', אומר האיש בקצרה, וממשיך לנסות לתהות על קנקנו של הרב מרקוביץ. 'יהודי כמון כאן, בוודאי מחזיק איזה מפעל תורה או קופת צדקה. הלא כן?' 'אכן', עונה הרב מרקוביץ את התשובה הכי קצרה, ושב לנושא המטריד אותו באמת: 'אבל למה המעלית לא מגיעה? אני חייב להיות בתשע בקומה הארבעים ושתיים!'

'היא עוד תבוא, יהיה בסיידר', מרגיעו היהודי המבוגר, ואכן – באותה רגע הגיעה המעלית והשניים נבלעו בקרבה. 'מה אתה מחזיק בארץ? האם המצב הכספי של מוסדות התורה בארץ בכי רע? האם אתה מרגיש בכך?'

'אני יכול לענות לך באריכות', משיב הרב מרקוביץ בחיוך מאולץ, 'אבל באמת אין לי זמן. יש לי פגישה בתשע, וכבר שלוש דקות לתשע. הנה הגענו לקומה הארבעים ושתיים, הוא אומר ומשחרר אנחת רווחה...'

היהודי שעמו יוצא מהמעלית, ונעלם במסדרונות הארוכים. הרב מרקוביץ מתחיל לחפש את דרכו למשרדו של מיסטר בלו, ובאותו רגע מגיעה מעלית נוספת, מתוכה, מתנשם ומתנשף, נרגש ונסעק, יוצא משה.

'מה דיברת עם מיסטר בלו?' – שואל משה במתח. 'עוד לא דיברתי איתו' משיב הרב מרקוביץ בשלווה, 'הפגישה עוד שתי דקות, היכן המשרד שלו?'

'אני לא מאמין, לא מאמין, לא מאמין...' משה פוטר ידיו בייאוש וזועק מנהמת לבו: 'הרי הלכת את הדרך למעלית לצידו של מיסטר בלו, צפרתי וסימנתי לך שהאיש שלצידך הוא מיסטר בלו, היית איתו במעלית כל הדרך לקומה הארבעים ושתיים, יצאת מהמעלית יד ביד עם מיסטר בלו – מה דיברת איתו?'

'כלום', משיב הרב מרקוביץ בעגמומיות. 'חשבתי שהוא יראה לי איך מגיעים לקומה ארבעים ושתיים, והוא התחיל לנדנד לי בשאלות על מוסדות התורה, המצב הכספי וכולי וכולי... הייתי חסר סבלנות, לא ידעתי מי הוא, ופטרתי אותו ממני. באמת? זה היה מיסטר בלו?'

משה לא הגיב. מבטו אמר הכל, העיד על ההחמצה הנוראית... רק עתה החל הרב מרקוביץ לעכל: 'אוי, איזה צירוף מקרים נורא! הרי מיסטר בלו דיבר איתי, כמעט התחנן שאספר לו מה קורה איתך, מה מעשי ולמה אני כאן. יכולתי - בפגישת מעלית פשוטה אחת - לספר הכל ולצאת עם צ'ק נדיב במיוחד, ובמני ידדי איבדתי את ההזדמנות הזו! מיסטר בלו היה איתי, לצדי, בלובי, במעלית, ביציאה – ולא התייחסתי אליו? איך החמצתי כזו הזדמנות היסטורית?!?!?'

כשחזר הרב מרקוביץ לארץ, אמר לתלמידיו: 'צ'ק גדול לא קיבלתי, אבל קיבלתי משהו הרבה יותר גדול. פתאום הבנתי מה זה אלול!'

בימים אלה, בחודש אלול, העולם כולו נע זע. בעוד חודש ימים תעמוד שנה חדשה על הכף, הכל יידון, ייחזק ויקבע לשנה שלימה. הבריאות, הילדים, הפרנסה, האושר, השמחה והחיים – הכל ייקבע, בעוד כחודש ימים!

לא חבל? בורא עולם, אבינו האוהב, נמצא לדידנו, עומד לצידנו, מחכה לשמוע, מחכה שנתחבר אליו, שנספר לו, שנחלוק עמו את החוויות הקשות שלנו. כל אחד מאיתנו, בכל מצב, ולא משנה מה עברו, גילו ותחושתו - אבא מחכה לו, אבא מחכה לנו. הבה נדבר איתך, הבה נקדיש כל יום עוד כמה דקות לשוחח עם בורא עולם, לספר לו מה עבר עלינו השנה, הבה נפנה כל יום כמה דקות בודדות מסדר היום כדי לדבר עם אבא, לנצל את ההזדמנות הייחודית הזו שהוא עומד לדידנו ומקשיב, ומחכה לשמוע אותנו!

אם נעשה כך - נגלה שתפסנו את 'מיסטר בלו' במעלית... (-להבדיל-) שעוד לפני רגע הפגישה, עוד לפני יום הדין, התחברנו לאבא. נערכנו כיאות, הגענו מוכנים לימי הדין אשר יראו אחרת לגמרי, וגם הצ'ק - בהתאם...

ליסיפורים נוספים של הרב אשר קופלסקי ופייה ולקריאה נכנסו לאתרנו: Rabenu.com

אני לא מאמין הרי הלכת את הדרך למעלית לצידו של מיסטר בלו, צפרתי וסימנתי לך...

פרשת השבוע

פרב משה דיין

פרשת שופטים

בפרשה יש מצוות ששייכות למלך ישראל. התורה מצווה את המלך כמה ציונים "רק לא ירבה לו סוסים" והתורה נותנת גם טעם לציווי ואזהרה זו "ולא ישיב את העם מצרימה למען הרבות סוס". ציווי נוסף "ולא ירבה לו נשים" גם על ציווי זה נאמר בתורה טעם לאזהרה זו "ולא יסור לבבו". והציווי השלישי "ויכסף וינהב לא ירבה לו מאד". ופירש רבינו בחיי שהטעם שלא ירבה כסף וזהב מבואר בהמשך "לבלי ירום לבבו מאהיו" כי בעשותו אוצר לכסף ולזהב יבטח באוצרו ויסיר בטחונו מה' יתברך, וראוי למלך שישים ה' מבטחו ושיהיה יראת ה' אוצרו ומבצרו. ע"כ. והשאלה מתבקשת מדוע התורה צריכה לכתוב לנו טעם לאזהרות אלו. והרי אין דרך התורה לכתוב טעם לציוויים ואזהרות.

בגמ' (סנהדרין כא ע"ב) ואמר רבי יצחק: מפני מה לא נתגלו טעמי תורה - שהרי שתי מקראות נתגלו טעמן נכשל בהן גדול העולם. כתיב "לא ירבה

ואו לפי דיעה אחת כמעט נכשל. ולפי דיעה אחרת נכשל.

בספר 'דברי אליהו' (להג"ר אליהו גורדון ז"ל ח"ב ע' צב) מביא בשם הגר"א ז"ל: הנה לכל מצוה ומצוה יש שני טעמים, האחד על דרך הפשט מה שכתוב בתורה טעמה, והשני הוא הטעם אשר לא כתוב בתורה, כי הוא נסתר ונעלם. והנה אף שהטעם הפשוט בטל, אבל הטעם שעל דרך הסוד נשאר קיים. וזהו שנכשל ארון כל החכמים בלקחו נשים הרבה, ואמר אני אקח ולא יסירו את לבבי, כי זה הטעם שאסרה תורה למלך להרבות נשים. והחכם מכל אדם נשען על ביתו, שאינו דומה לשאר אנשים, ולא יכשל בדבר זה. והראו לו שמלבד הטעם הפשוט, יש עוד טעם שהוא נעלם, ולכן נכשל גם בטעם הפשוט.

וזהו שאמרו רבי ישמעאל קרא וביקש להטות, כי הוא היה סבור שהטעם שאסור לקרות לאור הנר שמא יטה הוא הטעם, ועל כן אמר אני אקרא ולא אטה. ולכן כמעט נכשל בה, כי הראו לו מהשמים, שמלבד טעם זה ישנו טעם נעלם ונסתה. וזהו שאמר כמה גדולים דברי חכמים, רוצה לומר, המשנה שאמרה "לא יקרא לאור הנר", ולא כתבה טעם. ולכן לא נכשל בה שום אדם, כי איננו יודע למה אסרו, אבל כאשר כתוב בה הטעם "שמא יטה", יריהב אדם עוד בנפשו לאמר אני אקרא ולא אטה. ע"כ.

הרב משה דיין שליט"א ראש הכולל "קנין הלכה" ומדריך חתנים בישיבת אור דוד

לו נשים", אמר שלמה: אני ארבה ולא אסור, וכתוב "ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו". וכתוב "לא ירבה לו סוסים", ואמר שלמה: אני ארבה ולא אשיב, וכתוב "ותצא מרכבה ממצרים". ע"כ. בדברי ר' יצחק יש לנו הסבר מדוע התורה כתבה את הטעם לאזהרות אלו, כדי להסביר מדוע לא נתנה טעמים לשאר המצוות, כי הנה במצוות אלו ששייכות רק למלך ניתן טעם ונכשל בהם גדול העולם, וממילא זוהי סיבה למה אין טעם בתורה לשאר מצוות, כי אם גדול העולם נכשל בחושבו שיועד את הטעם מה יקרה לשאר האנשים.

בגמ' שבת (יב ע"ב) מובא מעשה עם ר' ישמעאל בהקשר להלכה שאסור לקרוא בשבת לאור הנר. אמר רבי ישמעאל בן אלישע: אני אקרא ולא אטה. פעם אחת קרא ובקש להטות. אמר: כמה גדולים דברי חכמים, שהיו אומרים לא יקרא לאור הנר! רבי נתן אומר: קרא והטה וכתב על פנקסו: אני ישמעאל בן אלישע קריתי והייתי נר בשבת, לכשיבנה בית המקדש אביא חטאת שמנה. ופירש הגר"א מה שאמר ר' ישמעאל כמה גדולים הן דברי חכמים שהיו אומרים "לא יקרא לאור הנר". הכוונה במשנה כתוב את ההלכה בלי טעם "ולא יקרא לאור הנר". ובברייתא באו החכמים ופרשו את טעם הגזירה "שמא יטה". אילו לא היו מפרשים את הטעם אלא משאירים אותו כמו שכתוב במשנה לא היה ר' ישמעאל בא לידי מכשול. אבל כאשר כתבו את הטעם "שמא יטה", כאן כבר היה פתח לבוא לידי מכשול שאמר ר' ישמעאל "אני אקרא ולא אטה".

השחר, אולם "תיקון לאה" מותר לומר אחר שעלה עמוד השחר.

אם קשה על האדם לישון מאוחר אחר חצות לילה כדי לומר "תיקון חצות", וגם לקום להתפלל בבוקר שחרית עם נץ החמה, עדיף יותר שיאמר "תיקון חצות" מאשר להתפלל בנץ החמה, אלא יתפלל שחרית אחר נץ החמה, ויזהר שלא יאחר זמן קריאת שמע ותפילה מחמת שאמר "תיקון חצות" בלילה, וכן מעלת "תיקון חצות" חשובה יותר מאמירת אמירת הסליחות בחודש אלול, ולכן אם אדם קשה לו להישאר בלילה גם לסליחות וגם בשביל לומר "תיקון חצות", עדיף שיאמר "תיקון חצות", ואם יש לו עוד כוח ישאר לסליחות ויאמר כמה שיכול.

מתי אין אומרים תיקון חצות

אלו הימים שאין אומרים בהם "תיקון חצות" כלל, בין "תיקון רחל" בין "תיקון לאה": שבת, ראש השנה, יום הכיפורים, ימים טובים של פסח, חול המועד פסח, יום טוב של שבועות, יום טוב של סוכות, שמיני עצרת, וכן בחוץ לארץ בכל יום טוב שני של גלויות.

אלו הימים שאין אומרים בהם "תיקון רחל" אבל אומרים בהם "תיקון לאה": הימים שאחר המולד קודם ראש חודש אף על פי שאומרים בימים הללו וידוי, חול המועד סוכות, ימי החול של עשרת ימי תשובה, ימי החול של ספירת העומר, כל שנת השמיטה בארץ ישראל, אולם בחוץ לארץ אומרים בשנת השמיטה "תיקון רחל", ראש חודש, וכן בכל שאר ימים שאין אומרים בהם וידוי, כגון: טו' בשבט וכו', וכן אין אומרים "תיקון רחל" בבית החתן, ובבית האבל, וכן אבי הבן והסנדק והמוהל בליל המילה לא יאמרו "תיקון רחל".

בליל תשעה באב אומרים רק "תיקון רחל" בלי "תיקון לאה".

הרב רועי גנון כותב את מדור ההלכות באתר Rabenu.com להלכות נוספות נכנסו לאתרנו: Rabenu.com

של הסליחות לא יאמר וידוי בתיקון חצות, אלא יעשה תיקון חצות ללא וידוי.

צריך לומר את התיקון חצות בנחת, ויקרא בכונה ובקול בכי על חורבן בית המקדש, ויתן אל ליבו על גלות השכינה, וכמו שאמרה השכינה הקדושה למרן השולחן ערוך "זה כמה שנים נפלה עטרת ראשי, ואין לי מנחם, ואני מושלכת בעפר חובקת אשפתות, ואילו הייתם משערים אחד מאלף אלפי אלפים ורוב רבי רבבות מהצער אשר אני שרויה בו, לא הייתה נכנסת שמחה בלבבכם ולא שחוק בפיכם, בזוכרכם כי בסיבתכם אני מושלכת בעפר", ורבותינו המקובלים האריכו במעלת אמירת "תיקון חצות".

נכון לשבת על הקרקע סמוך לפתח בשעה אמירת "תיקון חצות", וטוב שיניח חתיכת בד או שטיח על מקום ישיבתו, וטוב שיחלוץ נעליו לפני שאומר "תיקון חצות", ובימים שאומרים רק "תיקון לאה" אין צריך לשבת על הקרקע ואין צריך לחלוץ נעליו.

אחר שסיים לומר "תיקון חצות", יאמר "אני מאמין באמונה שלנה בנחמת ציון, אלהינו ברחמי נחמנו, ויחדש עלינו מלכותו מהרה".

גם הנשים יכולות לומר "תיקון חצות", ותבוא עליהם ברכה.

זמן אמירת תיקון חצות

אין לומר "תיקון חצות" קודם שהגיע חצות לילה, מפני שבשעת חצות לילה מתעוררים מידות החסדים ומידות הרחמים. ולבני חו"ל אפילו אם לא הגיע זמן חצות לילה אצלם ובארץ ישראל כבר הגיע חצות לילה, ימתינו לזמן חצות לילה שלהם, ורק אז יעשו "תיקון חצות", שכל מקום הולך אחר חצות לילה של אותו מקום.

אין לומר "תיקון חצות" אחר שעלה עמוד

פינת ההלכה

פרב משה דיין

הלכות תיקון חצות

כתב מרן השולחן ערוך "ראוי ונכון לכל ירא שמים שיהיה מצר ודואג על חורבן בית המקדש", וכמו שנאמר "קומי רוני בלילה לראש אשמורת", ובגמרא בברכות אומרת שה' יתברך אומר בכל אשמורה באשמורה או לי שהחורבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתי את בני לבין האומות, וכמו שה' יתברך מקונן כך ראוי לכל אדם ואדם לבכות ולהצטער על חורבן בית המקדש ועל גלות השכינה, וכל זה דווקא שאומר תיקון חצות אולם כאשר לומד תורה ומתפלל או נמצא בעסקיו יהיה שמח.

כיום אומרים את תיקון חצות כמו שמובא בסידורים, והתיקון חצות מורכב משני תיקונים, הראשון הוא "תיקון רחל" והשני "תיקון לאה", "תיקון רחל" הוא מדבר על עניני החורבן, ו"תיקון לאה" הוא בעיקר פרקי שבח והודאה לה' יתברך, יש ימים שאומרים את שניהם ביחד (וזהו נקרא "תיקון חצות"), ויש ימים שאומרים רק "תיקון רחל" ויש ימים שאומרים רק "תיקון לאה".

סדר אמירת התיקון

לפני אמירת תיקון חצות נוהגים לומר וידוי, אמנם אם אומר את התיקון חצות בתוך החצי שעה מאמירת קריאת שמע שעל המיטה וכבר אמר שם וידוי, לא יחזור ויאמר וידוי שוב. וכן בחודש אלול שאומרים סליחות ונוהגים אחר כך לומר תיקון חצות, אם נמצא בחצי שעה מזמן אמירת הווידוי

מצווה! מצווה לרדוף אותנו עד חרמה. ואני מבקש מכם - תפסיקו לעשות מצוות".

האם אנו קולטים את עומק אמרתו של המגיד מדובנא?

הוא חשף בפני קהילתו הקדושה את המנגנון החזק היושב על מפתן לבנו, המכונה בלשון המקצועית 'שפֶּלֶן' או 'הַתְּרָצָה'. חכמינו כינו זאת 'נגיעה'. מנגנון זה שולט בנו, והוא ניחן בכישרון נדיר להצדיק את מעשינו ולהעניק פירוש של הצדקה עצמית להתנהגותנו בפועל.

כמעט תמיד אנו מצליחים להצדיק את עצמנו בהתפתלות מחשבתית כדי להרגיע את מצפוננו.

אי-הכרה זו של האדם את עצמו היא אם כל חטאת, אבי כל הסתבכות, הבסיס של כל משבר בחיי הנישואין וביחס המפותל של הורים עם ילדיהם.

חכמינו האריכו מאד בגמרות ובמדרשים בכוחה של נגיעה וידוע המעשה על בעל ה"שפתי כהן" שנקלע לויכוח ממוני עם עשיר גדול מוילנא ותבעו לדין תורה. והנה בדין תורה ישב הדיין ופסק על הש"ך לשלם את חובו. שאל הש"ך מניין הפסק הזה והלא יש גמרא ערוכה נגדו ועוד צרור ראיות מהפוסקים... הדיין היה נבוך אך התעשת ואמר שיצא עכשיו ספר חדש "שפתי כהן" ושם פסק לדחות את כל הראיות הללו. שמע זאת הש"ך והתוודה עד היכן כוחה של נגיעה יכול להגיע שהרי חייב את עצמו בכתובים ולא שם לב שמחפש להצדיק את דינו.

כצעד ראשון לתשובה כנה ראוי שנלמד אחריות אישית מהי. לכל מה שאנו אומרים או עושים יש השפעה ותהודה במעגל הקרוב והרחוק. לא נגזר עלינו לצעוד לנצח במסלול טבעי ובלתי-משתנה, ויש לנו היכולת, אם רק נבחר, לשנות את דרכינו ולהתבונן במעשינו, ברצונות שלנו וכמובן במערכות היחסים שמסביבנו.

לכן, בתחילת הווידוי על החטאים אנו פותחים ואומרים: ואין אנחנו עזי פנים לומר לפניך צדיקים אנחנו ולא חטאנו, אלא חטאנו, עוינו, פשענו".

כולנו רוצים בחודש הסליחות לפתוח דף חדש לקראת השנה החדשה – הדרך היא להפסיק לתרץ ולהצדיק התנהגויות פסולות ולקבל התנהגויות חיוביות.

הרב יהודה שמעוני מרצה באתר ישיבת אור דוד
למגוון הרצאות הרב כנסו לאתרנו: Rabenu.co.il

לחזור בתשובה על המצוות

הגענו לסוף השנה. כבר נשמעים קולות השופר מבית הכנסת, ושוב נשמעים ניגוני הסליחות באשמורת הבוקר.

הסימבול הגדול המסמל את תקופתנו הוא התשובה. ולא, תשובה היא לא להתחיל ללכת עם כיפה. תשובה היא המתנה הגדולה ביותר שניתנה לנו: להתחיל מחדש. לשנות את מה שאנו רוצים לשנות. תשובה היא היכולת להשתנות ולחיות חיים טובים ובעלי משמעות טובה יותר היום נלמד לעשות תשובה על מצוות.

מספרים על המגיד מדובנא זצ"ל, שעמד לדרוש לפני תפילת נעילה כדי לעורר את בני קהילתו לקראת התפילה החשובה ביותר בשנה, כמנהג קהילות ישראל. וכך פתח את דבריו: "ברצוני לבקש שנקבל על עצמנו להפסיק לקיים מצוות ולהתחיל לעבור עברות".

בני הקהילה המופתעים חשבו שהנה תכף המגיד יתקן את דבריו, אולם הנהגון ראשו של הרב ומילותיו הבטוחות, שחזרו ואמרו "כן, ברצוני לבקש להפסיק עם המצוות ולהתחיל לעבור עברות", הבהירו לציבור שאכן רבם רציני בבקשתו, ואין בדבריו טעות.

מיהר הרב להסביר לבני קהילתו: "כאשר אני שואל מדוע אתם לא עוזרים לר' יצחק, שעסקיו על סף פשיטת רגל, עונים לי - להלוות כסף ליצחק?! זו עברה! עברה להעניק לו אף אגורה שחוקה. ובכן, יהודים חביבים, אבקש מכם - תתחילו לעשות עברות. וכאשר אני מבקש לדעת מי התיר לדבר סרה על ר' יעקב, משיבים לי - לדבר על יעקב? זו

רוצה לטעום טעמה של תורה?

הנך מוזמן לבוא וללמוד בישיבתנו הקדושה
בראשות

הרה"ג דניאל זר שליט"א

ביחד עם צוות נרחב של תלמידי חכמים ואברכים

המלמדים ומרוממים את בני הישיבה בתורה

וידאת שמחים עם יחס אישי ומתוך הארת פנים

ארוחות ברמה גבוהה, חדרי מגורים נקיים וממוזגים,

ציאה לטיולים ובריכות, מחנה קיץ ועוד.

03-5701212

המכבים 108 בני ברק

info@rabenu.com

